

Sygn. akt II UK 407/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku Z. S.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.  
o wysokość emerytury,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 6 września 2018 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 3 listopada 2016 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 14 maja 2015 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczynie Z. S. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z 29 sierpnia 2014 r., odmawiającej jej obliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wnioskodawczynie (urodzona 11 października 1945 r.) 25 listopada 2005 r. wystąpiła o emeryturę, którą pozwany przyznał jej od listopada 2005 r. Emerytura została zawieszona wobec kontynuowania zatrudnienia. Na wniosek z 23 lutego 2009 r. pozwany podjął wypłatę emerytury wnioskodawczynie od 1 stycznia 2009 r. W dniu 29 lipca 2014 r. wnioskodawczynie wystąpiła o przeliczenie emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach. Pozwany odmówił takiego przeliczenia, gdyż już wcześniej

– przed 1 stycznia 2009 r. – miała ustalone prawo do emerytury. Sąd Okręgowy uwzględnił jej odwołanie, gdyż kontynuowała ubezpieczenie a z art. 55 nie wynika aby wniosek o emeryturę miał być pierwszym wnioskiem. Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację pozwanego, gdyż wnioskodawczyni nie spełnia zasadniczej przesłanki z art. 55, albowiem wniosku o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 nie złożyła po 31 grudnia 2008 r. Art. 55 jest wyjątkiem przewidującym dopuszczalność obliczenia świadczenia emerytalnego osoby urodzonej przed 1 stycznia 1949 r., której emerytura jest obliczana według zdefiniowanego świadczenia w systemie zdefiniowanej składki. Jednakże obliczenie emerytury na nowych zasadach może dotyczyć emerytury przyznanej na podstawie art. 27 po raz pierwszy po 31 grudnia 2008 r. Art. 55 ma zastosowanie tylko do osób spełniających warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, które kontynuowały ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego, a z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpiły po 31 grudnia 2008 r. Wyłączone jest więc przeliczenie „starej” emerytury według nowych zasad. Zastosowanie art. 55 zależy od złożenia pierwszego wniosku o emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego na podstawie art. 27 po 31 grudnia 2008 r. Zakres podmiotowy art. 55 nie obejmuje ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., także kontynuujących ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art. 27, którym przyznane zostały emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed końcem 2008 r. według dotychczasowych zasad.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne, potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz że skarga jest oczywiście uzasadniona. Istotnym zagadnieniem prawnym „jest potrzeba wyjaśnienia dopuszczalności prawa do wyliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. (...) osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., które po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowały ubezpieczenie i wystąpiły o emeryturę po 31 grudnia 2008 r. i nie był to pierwszy wniosek o emeryturę”. Druga podstawa

przedsądu to „wątpliwości jakie rodzi wykładnia art. 55 ustawy w zakresie przesłanki zastosowania tego przepisu – „...wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r.”. Skarga jest też oczywiście uzasadniona, jako że wynika to „z zarzutów zawartych w podstawach skargi kasacyjnej oraz z ich uzasadnienia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pierwsza podstawa nie spełnia się jako istotne zagadnienie prawne (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.), gdyż sformułowana kwestia nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa, zwłaszcza na tle zgodnego i utrwalonego orzecznictwa, dotyczącego art. 55 ustawy (o czym niżej). Oznacza to, że nie można pozytywnie ocenić również drugiej podstawy przedsądu, niezależnie od tego, że została zredukowana do lakonicznego wskazania na potrzebę wykładni art. 55, gdy przepis określający drugą podstawę przedsądu wymaga poważnych wątpliwości w wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.). Skarga kasacyjna nie jest też oczywiście uzasadniona, gdyż wykładnia prawa przyjęta przez Sąd Apelacyjny jest prawidłowa (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Należy zauważyć, że wykazane we wniosku podstawy przedsądu nie mają szerszego uzasadnienia, natomiast uzasadnienie zarzutu kasacyjnego jest odrębne i w konstrukcji skargi nie zastępuje uzasadnienia podstawy przedsądu (art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. oraz art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. w związku z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c.).

Problem prawny nie jest skomplikowany. Niezasadnie skarżąca argumentuje, że art. 55 ustawy emerytalnej nie wymaga wystąpienia z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 27 dopiero po 31 grudnia 2018 r. Art. 55 ma następującą treść: *„Ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być*

*obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53”.*

Regulacja z art. 55 ustawy emerytalnej odnosi się do pierwszego wniosku o emeryturę powszechną (na podstawie art. 27).

Potwierdza to następujące orzecznictwo Sądu Najwyższego.

*„Uprawnienie do obliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) ma ten ubezpieczony urodzony przed 1 stycznia 1949 r., który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a o emeryturę powszechną wystąpił dopiero po 31 grudnia 2008 r. Uzyskanie wcześniejszej emerytury nie wyłącza stosowania tej regulacji (wyrok z 29 stycznia 2014 r., I UK 411/13)”.*

*„Z możliwości obliczenia wysokości emerytury, na podstawie art. 55 u.e.r.f.u.s., nie mogą korzystać ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., także kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnego, którym przyznane zostały emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (art. 27 powołanej ustawy) przed końcem 2008 r. w wysokościach obliczonych według dotychczasowych zasad (wyrok z 8 lipca 2015 r., II UK 217/14, także z 25 stycznia 2017 r., II UK 613/15)”.*

*„Możliwość skorzystania z wtórnego przeliczenia świadczenia na podstawie art. 55 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych została przez ustawodawcę ściśle określona i nie dopuszcza wykładni rozszerzającej. Ustawodawca wyraźnie przewidział możliwość zastosowania art. 55 pow. ustawy tylko dla osób spełniających warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 pow. ustawy, które kontynuowały ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego, a z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpiły po dniu 31 grudnia 2008 r., ergo wyraźnie wyłączył przeliczenie "starej" emerytury według nowych zasad. Chodzi wyłącznie o przyznanie emerytury uzyskanej przez wypełnienie warunków przewidzianych w art. 27 pow. ustawy i obliczenie jej według art. 26 pow. ustawy, które może nastąpić tylko po dniu 1 stycznia 2008 r. Ubezpieczony, który po*

*ukończeniu zwykłego wieku emerytalnego określonego w art. 27 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przed dniem 1 stycznia 2008 r., kontynuował ubezpieczenie społeczne, równocześnie realizując prawo do emerytury, nie jest uprawniony do jej obliczenia na zasadach przewidzianych w art. 55 pow. ustawy (wyrok z 31 stycznia 2017 r., II UK 652/15)”.*

*„Z możliwości obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 55 u.e.r.f.u.s., nie mogą korzystać ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., także kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnego, którym przyznane zostały emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (art. 27 ustawy) przed końcem 2008 r. w wysokościach obliczonych według dotychczasowych zasad, także wówczas gdy nie pobierali takiego świadczenia, wobec kontynuowania zatrudnienia (wyrok z 8 marca 2017 r., II UK 755/15)” (...).* Zakresem podmiotowym tego przepisu objęci są ubezpieczeni „spełniający warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27” (a nie ubezpieczeni, którzy uzyskali prawo do tego świadczenia), kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Z tego wynika, że chodzi o nabycie prawa do tego świadczenia *in abstracto* (w związku ze spełnieniem warunków – art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), a nie *in concreto* (na skutek złożonego wniosku o świadczenie – art. 116 ust. 1 w związku z art. 129 ust. 1 tej ustawy) przez osobę, która po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe i dopiero następnie wystąpiła z wnioskiem o emeryturę. Taka interpretacja odpowiada również wynikom wykładni systemowej i celowościowej. Przepis art. 55 został umieszczony w Dziale II Rozdziale 4 ustawy emerytalnej, zatytułowanym „Ustalanie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e”. Nie budzi wątpliwości, że wszystkie przepisy zawarte w tym rozdziale ustawy emerytalnej dotyczą ustalania wysokości emerytury z określonego tytułu przyznawanej na skutek pierwszego wniosku o to świadczenie, a nie przeliczania wysokości wcześniej przyznanej tego rodzaju emerytury. Przepisy odnoszące się do przeliczania wysokości nabytej wcześniej emerytury umieszczone są w zupełnie innej części ustawy emerytalnej, a mianowicie w Dziale VIII Rozdziale 3 tej ustawy, zatytułowanym „Zmiany w prawie do świadczeń i ich

wysokości”. Oznacza to, że w art. 55 ustawy emerytalnej uregulowano sposób obliczenia wysokości emerytury uzyskanej w wieku powszechnym na skutek pierwotnego wniosku o to świadczenie. Dotyczy on zatem tylko tych ubezpieczonych, którzy w chwili składania tego wniosku spełniali warunki z art. 55 ustawy, a więc przede wszystkim kontynuowali ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, nie realizując uprawnień do emerytury i w ten sposób przyczyniając się do powiększenia Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Takiej wykładni nie sprzeciwia się ograniczenie temporalne zawarte w art. 55 ustawy emerytalnej, czyli konieczność wystąpienia z wnioskiem o emeryturę przewidzianą w art. 27 ustawy po dniu 31 grudnia 2008 r. Z tego, że emerytura przyznana na skutek wniosku złożonego przed 1 stycznia 2009 r. nie może być obliczona według nowych zasad nie wynika bowiem, że emerytura przyznana z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego na skutek późniejszego wniosku może być w każdym czasie przeliczona na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, jeżeli warunek kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego i rentowych został spełniony później niż w chwili przyznawania prawa do tego świadczenia” (wyrok z 16 maja 2018 r., III PK 86/17).

Z powyższego zestawienia orzeczeń wynika, że na gruncie art. 55 wykładnia dotycząca warunku złożenia pierwszego wniosku o emeryturę na podstawie art. 27 dopiero po 31 grudnia 2008 r. jest zgodna i utrwalona (zob. także wyroki Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r., III UK 86/17, z 15 marca 2018 r., I UK 31/17, z 20 września 2017 r., I UK 339/16, z 16 maja 2017 r., II UK 219/16, z 8 lipca 2015 r., II UK 217/14).

Wniosek o przyznanie emerytury obliczonej „w systemie kapitałowym” złożony po 31 grudnia 2008 r. nie jest zatem zasadny, gdy wniosek o emeryturę na podstawie art. 27 został złożony wcześniej i ubezpieczonej została przyznana emerytura przed tą datą.

Inną kwestią, która nie występuje w sprawie skarżącej, jest wystąpienie przed tą datą o emeryturę wcześniejszą. Art. 55 odnosi się do kontynuowania ubezpieczenia i złożenia wniosku o emeryturę powszechną (zwykłą) po 31 grudnia 2008 r. Traci zatem na znaczeniu odwołanie się do uchwały Sądu Najwyższego z 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13. Natomiast postanowienie Sądu Najwyższego z

25 czerwca 2015 r., III UK 198/14 dotyczy zagadnienia proceduralnego a nie materialnego.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).